

บทความวิจัย

ปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Psychosocial Factors Influencing Cyberbullying Victimization

among Upper Secondary School Students

Received: May 3, 2021

Revised: Jun 6, 2022

Accepted: Oct 19, 2022

สุภิสรา จิตต์สม พย.ม. (Supisa Jitsom, M.N.S)¹ภรณ์พร เฮงอุดมทรัพย์ Ph.D. (Pornpat Hengudomsab, Ph.D.)²พิชามณญ์ อินทะพุดม Ph.D. (Pichamon Intaput, Ph.D.)³

บทคัดย่อ

บทนำ: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีรายงานเกี่ยวกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ซึ่งการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลนั้นเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยด้านตัวนักเรียนและปัจจัยด้านสังคมสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย: เพื่อศึกษาการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล และอำนาจการทำนายของปัจจัยด้านจิตสังคม ต่อพฤติกรรมการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ระเบียบวิธีวิจัย: การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาความสัมพันธ์ทำนาย กลุ่มตัวอย่าง 134 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) การเห็นคุณค่าในตนเอง 3) พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต 4) การสนับสนุนทางสังคม 5) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง 6) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน 7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 8) การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคของแบบสอบถามในส่วนที่ 2-8 เท่ากับ .83, .94, .95, .84, .93, .88 และ .89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย: พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลเท่ากับ 24.88 (SD = 4.76) ถือเป็นการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลในระดับต่ำ ปัจจัยด้านจิตสังคมที่สามารถทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต ($\beta = .297, p < .001$) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ($\beta = -.167, p < .05$) โดยสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้ร้อยละ 13.30 ($R^2 = .133, p < .05$)

สรุปผล: ปัจจัยด้านจิตสังคมที่สามารถทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ได้แก่ พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ: พยาบาลวิชาชีพ บุคลากรด้านสุขภาพ คณาจารย์ด้านการศึกษ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการป้องกันและลดปัญหาการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำสำคัญ: ปัจจัยด้านจิตสังคม การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

¹ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต มหาวิทยาลัยบูรพา, E-mail: opap.supisa@hotmail.com

² Corresponding author รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, E-mail: pompath@buu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, E-mail: mouth.mind@gmail.com

Faculty of nursing, Burapha University, Chon Buri, Thailand

Abstract

Introduction: A group of upper secondary school students is one of adolescent groups who have reported being a victim of cyberbullying. Factors related to cyberbullying include student factors, and social-environmental factors.

Research objectives: This study aimed to examine cyberbullying victimization and the predictive power of psychosocial factors on cyberbullying among upper secondary school students in Muang District, Buriram Province.

Research methodology: This is a predictive correlational study. A simple random sampling technique was used to recruit 134 participants. Questionnaires were divided into 8 parts and used for data collection, including: 1) personal information; 2) self-esteem; 3) internet addiction; 4) social support; 5) interpersonal relationships between students and their guardians; 6) interpersonal relationships between students and friends; 7) interpersonal relationships between students and their teachers, and 8) cyberbullying victimization. The Cronbach's alpha coefficients of questionnaires no. 2-8 were 0.83, 0.94, 0.95, 0.84, 0.93, 0.88 and 0.89 respectively. Descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis were employed for data analyses.

Result: Revealed that mean score of cyberbullying victimization was 24.88 (SD = 4.76), which can be classified as a low level. Internet addiction ($\beta = .297$, $p < .001$), and interpersonal relationships between students and their parents ($\beta = -.167$, $p < .05$) were statistically significant predictors of cyberbullying victimization. These two factors together explained 13.30% ($R^2 = .133$, $p < .05$) of the variance in cyberbullying victimization.

Conclusion: Psychosocial factors predicting cyberbullying victimization included internet addiction and interpersonal relationships between students and their parents.

Implications: Nurses, healthcare providers, and educators could apply the results of this study to prevent and lessen cyberbullying victimization problems among upper secondary school students. Promoting constructive use of the internet and good relationships between students and their parents are recommended.

Keywords: psychosocial factors, cyberbullying victimization, upper secondary school students

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านสารสนเทศและการใช้งานอินเทอร์เน็ต มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน ช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้สะดวก ตลอดเวลา ไม่จำกัดสถานที่ และมีความสำคัญ เป็นช่องทางในการสื่อสารของคนยุคใหม่ไทยแลนด์ 4.0 เป็นช่องทางหนึ่งที่วัยรุ่นเลือกใช้กระทำความรุนแรงต่อกันในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) ซึ่งการรังแกในรูปแบบนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา อย่างนิรนาม การศึกษาสถานการณ์การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในต่างประเทศ พบว่า 7 ใน 10 ของเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกาเคยถูกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์¹ และในประเทศตุรกีพบว่าร้อยละ 35.7 ของนักเรียนเปิดเผยว่าเคยมีพฤติกรรมถูกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์² สำหรับประเทศไทยจากการศึกษาในนักเรียนนักศึกษาในกลุ่มมัธยมตอนปลายและอาชีวศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศพบว่า ร้อยละ 43.1 เคยถูกผู้อื่นลั่นแกล้ง และร้อยละ 33.6 เคยลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์³ จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการรังแกผ่านโลกไซเบอร์มีอยู่ทั่วโลก และวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมรังแกและถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์มากที่สุด

การถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyberbullying victimization) นั้นส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ที่ถูกรังแกเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการแพร่กระจายในวงกว้างทำให้มีผู้คนรับรู้ถึงเหตุการณ์เป็นจำนวนมากและข้อมูลที่ส่งออกไปก็ยิ่งปรากฏอยู่ในโลกไซเบอร์ไปตลอด⁴ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผลกระทบจากการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ไม่สบายใจ มีภาวะซึมเศร้า มีความคิดฆ่าตัวตาย⁵ ส่วนผลกระทบทางสังคมทำให้ผู้ที่ถูกรังแกเสื่อมเสียชื่อเสียง อับอาย ภาพลักษณ์เสียหาย เกิดการแยกตัวจากสังคม และมีปัญหาด้านการเรียน มีผลการเรียนตกต่ำและขาดเรียน⁶ ดังนั้นหากวัยรุ่นยังมีพฤติกรรมรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ ขาดความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้ผู้ที่ถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ได้รับผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ อาจคิดฆ่าตัวตายได้⁷

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีรายงานเกี่ยวกับการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์และในกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เนื่องจากต้องมีการปรับตัวที่หลากหลายทั้งด้านพัฒนาการตามวัย การปรับตัวกับยุคไทยแลนด์ 4.0 การปรับตัวด้านการเรียน จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในวัยรุ่นกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอย่างหลากหลาย แต่พบว่านักเรียนยังคงมีพฤติกรรมการรังแกผ่านโลกไซเบอร์และตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ค่อนข้างมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ สามารถจำแนกได้เป็นปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายในบุคคลเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ถูกรังแก ได้แก่ เพศ การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต และความฉลาดทางอารมณ์⁸ เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว³ การสนับสนุนทางสังคม และอุปสรรคการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต⁴ เป็นต้น

โดยผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ในวัยรุ่นพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการตกเป็นเหยื่อการรังแกบนโลกไซเบอร์บ่อยครั้ง⁹ นอกจากนี้พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความรุนแรงบนโลกไซเบอร์ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า พฤติกรรมการรังแกผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนส่วนใหญ่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงมาก¹⁰ จะเห็นได้ว่าผลกระทบจากพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ ส่วนการสนับสนุนทางสังคม¹¹ พบว่า การตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองในระดับต่ำและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับต่ำ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายการตกเป็นเหยื่อของการถูกรังแกทางอินเทอร์เน็ตได้¹² หมายความว่าหากนักเรียนมีการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง เมื่อเจอเหตุการณ์ถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์จะทำให้รับรู้ความสามารถจัดการกับเหตุการณ์ที่เผชิญได้อย่างเหมาะสม สำหรับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กล่าวได้ว่าเมื่อวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง เพื่อน และครู ก็จะทำให้

เพื่อนคอยช่วยเหลือให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีผู้ปกครองและครูเป็นที่ปรึกษาเมื่อพบเจอปัญหา ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาลูก ล่วงผ่านไปด้วยดี ฉะนั้นการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี จึงมีความสำคัญสำหรับวัยรุ่นในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ไม่ดีมีความสัมพันธ์กับการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียน⁹

ผลการวิจัยที่ศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางด้านสาธารณสุขได้เล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเจาะจงศึกษาในบริบทของผู้ถูกรังแก โดยปัจจัยด้านจิตสังคมที่ทำการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมติตอินเทอร์เนต การสนับสนุนทางสังคม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งกับครอบครัว เพื่อนและครู โดยผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมทางการพยาบาล การเรียนการสอน เพื่อป้องกันหรือลดปัญหาการรังแกผ่าน

โลกไซเบอร์ ตลอดจนการตกเป็นเหยื่อของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์เ็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura¹³ ซึ่งเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยพฤติกรรม และสภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้ง 3 มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกันไม่อาจแยกออกจากกันได้ จากการบูรณาการแนวคิดนี้ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ มีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ปัจจัยพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมติตอินเทอร์เนต และปัจจัยสภาพแวดล้อม เช่น การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ล้วนเป็นปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้^{9-10,12} ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

การเห็นคุณค่าในตนเอง พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สามารถทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ได้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational research design)

ประชากร คือ นักเรียนทั้งชายและหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเจาะจงศึกษาที่โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด จากจำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2563 พบว่ามีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,789 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนทั้งชายและหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2563 มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก ดังต่อไปนี้ 1) สัญชาติไทย 2) สื่อสารภาษาไทยได้ดี 3) ยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และ 4) ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง ขนาด

กลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power เพื่อหาปัจจัยทำนายที่คำนึงถึงการควบคุมความคลาดเคลื่อนชนิดที่ 1 (Type I error) และชนิดที่ 2 (Type II error) โดยมีจำนวนตัวแปรทำนาย (Predictors) = 6 ตัวแปร ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) = .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power of test) = .80 และ ค่าอิทธิพลขนาดกลาง (Effect size) = .13 อ้างอิงใน Polit and Beck¹⁴ จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 112 คน เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 จำนวน 22 คน ดังนั้น ในงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 134 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยให้นักเรียนตอบด้วยตนเอง ข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ 8 ส่วน มีคำถามรวม 120 ข้อ ใช้เวลาในการตอบประมาณ 45-60 นาที ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) รายละเอียดของเครื่องมือมีดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนภาคการเรียนครั้งล่าสุด สถานภาพสมรสของบิดามารดา การพักอาศัยระหว่างการศึกษานักเรียน เวลาโดยเฉลี่ยในการเล่นอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง 10 ข้อ พัฒนาโดย Rosenberg¹⁵ แปลเป็นภาษาไทยโดย Srisaeng¹⁶ คะแนนรวมอยู่ในช่วง 10-40 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองสูง คะแนนน้อย หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ แบบสอบถามนี้ได้นำไปใช้ในการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา¹⁷ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต (Internet Addiction Test-IAT) 12 ข้อ พัฒนาโดย Young¹⁸ ฉบับภาษาไทยแปลโดย Thongkambunjong¹⁹ ซึ่ง Seangsanah และคณะ²⁰ นำมาดัดแปลงให้เหมาะสม

กับบริบทของวัยรุ่นไทย เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นช่องทางผ่านการสื่อสาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 คะแนนรวมอยู่ในช่วง 12-72 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ตสูง คะแนนน้อย หมายถึง มีพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ตต่ำ ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม พัฒนาโดย Weinert²¹ ฉบับภาษาไทยที่แปลโดย Tungmophon²² 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้เท่ากับ .95 คะแนนรวมอยู่ในช่วง 15-105 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคมสูง คะแนนน้อย หมายถึง มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ แบบสอบถามนี้ได้นำไปใช้ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา¹¹ มีค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .92 ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ของ Changpradub²³ 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 คะแนนรวมอยู่ในช่วง 15-75 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี คะแนนน้อย หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่ไม่ดี ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ Thitipanichayangkoon²⁴ 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 คะแนนรวมอยู่ในช่วง 15-75 คะแนน หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูง คะแนนน้อย หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่ำ ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ของ Pongpetra²⁵ 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 คะแนนรวมอยู่ในช่วง 24-120 คะแนน โดยคะแนนมาก หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดี คะแนนน้อย หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูไม่ดี ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

ส่วนที่ 8 แบบสอบถามการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลที่พัฒนาโดย Doane และคณะ²⁶ แปลเป็นภาษาไทยและใช้ในงานวิจัยของ Phaowiriyā และคณะ²⁷ 21 ข้อ โดยคณะผู้วิจัยดังกล่าวได้ทำการแปลแบบสอบถามต้นฉบับเป็นภาษาไทยแล้วนำไปแปลแบบย้อนกลับ จากนั้นนำแบบสอบถามไปหาความ

ตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 การแปลผลคะแนนเฉลี่ย 21-55 คะแนน หมายถึง มีประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลต่ำ 56-90 คะแนน หมายถึง มีประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลปานกลาง 91-126 คะแนน หมายถึง มีประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลสูง ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2563 รหัสจริยธรรม G-HS 054/2563 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยและเพื่อดำเนินการวิจัย ลงนามโดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับงานวิจัยและขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แนะนำตัวเอง เชิญกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และรายละเอียดในการเก็บข้อมูล เมื่อนักเรียนมีความสนใจ สมัครใจ และได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองแล้ว ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลา จัดสถานที่ในการเก็บข้อมูลโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (Covid-19) ตามแนวทางป้องกันโรคติดต่ออย่างเคร่งครัด การนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา และวิเคราะห์อำนาจการทำนายของตัวแปรที่ศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression) กำหนดระดับความสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.70 เพศชาย ร้อยละ 31.30 ส่วนใหญ่มีอายุ 16 ปี ร้อยละ 36.60 โดยพบว่าอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 16.46 ปี ($SD = .97$) ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.30 มีผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษาครั้งล่าสุดเท่ากับ 3.22 ($SD = .53$) กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 87.50 อาศัยอยู่ทั้งบิดามารดา และบิดาจริงหรือมารดาจริง โดยบิดามารดามีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 73.00 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างเรียนอยู่นี้ได้พักอาศัยที่บ้านของบิดามารดามากที่สุด ร้อยละ 84.00 และกลุ่มตัวอย่างใช้เวลา

โดยเฉลี่ยในการเล่นอินเทอร์เน็ตมากที่สุดประมาณวันละ 1-5 ชั่วโมง ร้อยละ 64.00 ($SD = 2.85$)

2. การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลเท่ากับ 27.12 ($SD = 4.70$) จัดเป็นการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลในระดับต่ำ (Min = 22.00, Max = 46.00) เมื่อพิจารณาตามชั้นปีพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนค่าเฉลี่ยการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลสูงสุด ($M = 28.77, SD = 5.54$) รองลงมาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ($M = 27.19, SD = 3.75$) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ($M = 24.66, SD = 3.10$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ช่วงคะแนน และระดับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 134)

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล					
		ไม่มี จำนวน (ร้อยละ)	มี จำนวน (ร้อยละ)	ระดับ	M	SD	Min-Max
ม.4	46	11 (23.91)	35 (76.09)	ต่ำ	28.77	5.54	22-46
ม.5	45	21 (46.67)	24 (53.33)	ต่ำ	24.66	3.10	22-32
ม.6	43	17 (39.54)	26 (60.46)	ต่ำ	27.19	3.75	22-38
รวม	134	49 (36.57)	85 (63.43)	ต่ำ	27.12	4.70	22-46

3. ปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 28.32 ($SD = 3.98$) หมายถึง มีระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตเท่ากับ 30.38 ($SD = 12.70$) หมายถึง มีพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 76.10 ($SD = 17.33$) หมายถึง มีการสนับสนุน

ทางสังคมสูง มีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเท่ากับ 54.03 ($SD = 8.88$) หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี มีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเท่ากับ 60.28 ($SD = 8.18$) หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูง และมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเท่ากับ 83.87 ($SD = 12.33$) หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	M	SD	Range	
			Possible	Actual
การเห็นคุณค่าในตนเอง	28.32	3.98	10-40	18-36
พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต	30.38	12.70	12-72	12-65
การสนับสนุนทางสังคม	76.10	17.33	15-105	24-102
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	54.03	8.88	15-75	30-74
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	60.28	8.18	15-75	33-75
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	83.87	12.33	24-120	54-120

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ทำการศึกษากับตัวแปรพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($r = .326, p < .01$) การสนับสนุนทางสังคม และ

สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($r = -.254, r = -.218, p < .01, p < .05$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
1. การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล	1						
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	-.071	1					
3. พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต	.326**	-.254**	1				
4. การสนับสนุนทางสังคม	-.254**	.254**	-.512**	1			
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	-.218*	.376**	-.174*	.135	1		
6. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	-.023	.144	-.042	.073	.299**	1	
7. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	-.025	.268**	-.070	.124	.551**	.209*	1

* $p < .05$, ** $p < .01$

5. ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล มี 2 ปัจจัย ได้แก่ พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง โดยสามารถทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้ร้อยละ 13.30 ($R^2 = .133, p < .001$) ซึ่งปัจจัยตัวแรกที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการทำนายได้แก่ พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต สามารถทำนายได้ร้อยละ 10.60 ($R^2 = .106, p < .001$) ปัจจัยตัวที่สองที่ถูกคัดเลือกเพิ่ม

เข้าในสมการทำนาย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง โดยสามารถร่วมทำนายได้เพิ่มเป็นร้อยละ 13.30 ($R^2 = .133, p < .05$) สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ได้แก่ พฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต ($\beta = .297, p < .001$) และรองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ($\beta = -.167, p < .05$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	R ²	b	SE _(b)	β	t	p
Constant		26.34	2.75	-	9.57	< .001
พฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ต	.106	.111	.031	.297	3.59	< .001
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	.133	-.090	.044	-.167	-2.01	< .05

$R^2 = .133$, $Adj R^2 = .120$, $F_{(2-131)} = 10.05$, $p < .001$

อภิปรายผล

1. การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลเฉลี่ยเท่ากับ 27.12 ($SD = 4.70$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากนักเรียนมีการรับรู้และตระหนักถึงผลกระทบจากการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลจึงรู้จักป้องกันข้อมูลส่วนตัวและตนเองจากพฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน²⁸ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลโดยภาพรวมในระดับต่ำ ($SD = .34$) และการศึกษาการตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลและพฤติกรรมรังแกผู้อื่นผ่านโลกโซเชียลของเยาวชนในสถานศึกษา²⁹ พบว่านิสัยเป็นเหยื่อๆ และมีพฤติกรรมรังแกผู้อื่นๆ ในระดับต่ำถึงปานกลาง สำหรับการศึกษาในต่างประเทศมีการศึกษาระดับการรังแก/การตกเป็นเหยื่อผ่านโลกโซเชียลในนักเรียนเกรด 8 โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองสากันยา ประเทศตุรกี พบว่านักเรียนเกรด 8 ทั้งชายและหญิงมีพฤติกรรมการรังแกผ่านโลกโซเชียลในระดับต่ำ³⁰

ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะแตกต่างจากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดการเรียนการสอนเพื่อการวางแผนในอนาคตสำหรับการศึกษาต่อในระดับชั้นอุดมศึกษาและการเลือกอาชีพในการทำงาน อีกทั้งต้องเผชิญกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนใหม่ ทำให้นักเรียนต้องปรับตัว

เป็นอย่างมาก ทั้งด้านการเรียน ด้านสังคม และด้านจิตใจซึ่งมีโอกาสทำให้ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($r = .326$, $p < .01$) การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์ทางลบกับการสนับสนุนทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($r = -.254$, $p < .01$) การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ($r = -.218$, $p < .05$)

3. ปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ตและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สามารถร่วมทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้ร้อยละ 13.30 ($R^2 = .133$, $p < .001$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด ได้แก่ พฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ต ($\beta = .297$, $p < .001$) และรองลงมา คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ($\beta = -.167$, $p < .05$) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

3.1 พฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมติตอินเทอร์เน็ตที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($\beta = .297$, $p < .001$) จากงานวิจัยนี้พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนมากใช้เวลาโดยเฉลี่ย ในการเล่นอินเทอร์เน็ตมากที่สุดประมาณวันละ 5 ชั่วโมง ($M = 5.28$) สอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางโลกออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอินเทอร์เน็ต ซึ่งเด็กไทยใช้อินเทอร์เน็ต

นานถึง 4.8 ชั่วโมงต่อวันโดยเฉลี่ย³¹ เห็นได้ว่าพฤติกรรมการศึกษาติดอินเทอร์เน็ตมีความสอดคล้องกับการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตมาก และส่งผลให้ถูกรังแกบนโลกโซเชียลได้ นอกจากนี้การติดอินเทอร์เน็ตยังส่งผลกระทบต่อความผิดปกติทางด้านร่างกาย อารมณ์ สมาธิ และพฤติกรรม รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อถึงครอบครัว สังคม สามารถนำไปสู่การเกิดภาวะซึมเศร้าได้อีกด้วย³² ดังนั้นวัยรุ่นควรมีทักษะการใช้ดิจิทัลอย่างชาญฉลาดหรือทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ซึ่งจะช่วยให้ได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($\beta = -.167, p < .05$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองที่ดีมักมีประสบการณ์การถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของเยาวชนส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมกรังแกบนโลกโซเชียลมักเคยเห็นการกระทำความรุนแรงของบิดามารดามีต่อกัน ซึ่งลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวบ่งบอกถึงสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ทำให้เป็นเด็กขาดความมั่นใจ มีปัญหาพฤติกรรมไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่พบได้³³ ดังนั้นการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองสูง จะทำให้นักเรียนถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลลดลง

นอกจากนี้เป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) รัฐบาลได้มีนโยบายให้เลื่อนการเปิดภาคเรียนของโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ และปรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทำให้นักเรียนได้อาศัยอยู่กับครอบครัวเป็นระยะเวลานาน จากข้อมูลวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บิดามารดา และบิดาจริงหรือมารดาจริง ร้อยละ 87.50 บิดามารดามีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 73.00 ทำให้นักเรียนมีเวลาในการอยู่กับผู้ปกครองมากขึ้น อาจเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นกำลังใจ ดูแลห่วงใยกันในช่วงสถานการณ์โรคติดต่อดังกล่าว เมื่อนักเรียนพบอุปสรรคปัญหาจึงกล้าที่จะปรึกษาผู้ปกครองได้ กล่าวได้ว่านักเรียนที่มีความผูกพันในครอบครัวสูง มักรับรู้ว่าคุณเองมีความใกล้ชิด มีความอบอุ่น ห่วงใยและใส่ใจซึ่งกันและ

กัน ได้รับการเอาใจใส่จากบิดามารดา จึงไม่มีปัญหาสัมพันธภาพ และมีการแสดงออกทางพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม³⁴ ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองจึงมีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผลการวิจัยครั้งนี้ควรศึกษาและพัฒนาวิธีป้องกันหรือลดปัญหาการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลโดยเน้นการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองให้กับนักเรียนมากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ไม่สามารถทำนายการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเกิดจากเป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ทำให้นักเรียนมุ่งเน้นความสนใจไปที่การดูแลและป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ อีกทั้งยังมีการจัดรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดห้องเรียนในรูปแบบการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ซึ่งทางโรงเรียนได้มีมาตรการจำกัดจำนวนนักเรียนในห้องเรียนลดลงจากเดิม จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนได้พบปะพูดคุยกับครูและเพื่อนได้ลดลง ดังจะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 28.32 ($SD = 3.98$) มีคะแนนเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 76.10 ($SD = 17.33$) มีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเท่ากับ 60.28 ($SD = 8.18$) และมีคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเท่ากับ 83.87 ($SD = 12.33$) อยู่ในช่วงกลางของข้อมูลที่มีลักษณะการกระจายตัวของข้อมูลและมีความแปรปรวนค่อนข้างน้อย เมื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจึงพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมทางการพยาบาล การจัดการเรียนการสอน เพื่อดูแลปัญหาด้านสุขภาพจิต และเพื่อป้องกันหรือลดปัญหาการรังแกและถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนางานวิจัยในการศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างปัจจัยด้านจิตสังคม และศึกษาแนวทางป้องกันการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ควรทำการศึกษากลุ่มนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ จากพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างและหลากหลาย

References

1. National Crime Prevention Council. Information and resources to curb the growing problem of cyberbullying [Internet]. 2014 [cited 2021 February 15]. Available from: <https://www.ncpc.org/resources/cyberbullying/>
2. Jones SE. Examining cyberbullying bystander behavior using a multiple goals perspective. [Master's thesis]. University of Kentucky; 2014.
3. Songsiri N. Relationship between personal characteristics family context and cyberbullying among secondary and vocational students in Bangkok. [Master's thesis]. Bangkok: Mahidol University; 2010. (in Thai).
4. Hinduja S, Patchin JW. Bullying, cyberbullying, and suicide. J Archives of Suicide Research 2010;14(3):206-21.
5. Brewer G, Kerslake J. Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. J Computer in Human Behavior 2015;48:255-60.
6. Ojedokun O, Idemudia ES. The moderating role of emotional intelligence between PEN personality factors and cyberbullying in a student population. Life Science J 2013;10(3):1924-30.
7. Tudkuea T, Laeheem K, Sittichai R. Guidelines for preventive cyber bullying behaviors among secondary school students in the three southern border provinces. J Behavioral Science for Development 2019;11(3):91-106. (in Thai).
8. Ortega RR, Nunez JC. Bullying and cyberbullying: research and intervention at school and social contexts. Psicothema 2012;24(4):603-7.
9. Alvarez GD, Nunez JC, Dobarro A, Rodriguez C. Risk factors associated with cybervictimization in adolescence. International J of Clinical and Health Psychology 2015;43(3):1-10.
10. Sittichai R, Tudkuea T. Cyberbullying behavior among youth in the three southern border provinces, Thailand. Academic Services J Prince of Songkla University 2017;28(1):86-99. (in Thai).
11. Suntornvijitr S, Hengudomsab P, Vatanasin D, Dethchaiyot P. Predicting factors of depression among secondary school students in extended educational opportunity schools. Nursing J of the Ministry of Public 2017;28(2):53-66. (in Thai).
12. Olenik SD, Heiman T. Cyberbullying victimization in adolescents as related to body esteem, social support, and social self-efficacy. The J of Genetic Psychology 2017;178(1):28-43.
13. Bandura A. Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. New jersey: Prentice-Hall; 1989.

14. Polit DF, Beck CT. Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice 10th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2017.
15. Rosenberg M. Society and the adolescent self-Image. Princeton: Princeton University Press; 1965.
16. Srisaeng P. Self-esteem, stressful life events, social support and postpartum depression in adolescent mothers in Thailand [doctoral's thesis]. Case Western Reserve University; 2003.
17. Nuphannoi R, Thaweekoon T, Nintachan P. Self-esteem, social support, and bullying behavior among junior high school students. *The J of Psychiatric and Mental Health* 2018;32(3):13-32. (in Thai).
18. Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *J Cyber Psychology & Behavior* 1998;1(3):237-44.
19. Thongkambunjong W. Causal factors of internet dependency behavior of high school students in Bangkok Metropolis [doctoral's thesis]. Srinakharinwirot University; 2010. (in Thai).
20. Seanganaoh S, Vatanasin D, Hengudomsub P. Influence of interpersonal factors on depression among late adolescents. [Master's thesis]. Chonburi: Burapha University; 2017. (in Thai).
21. Weinert C. PRQ2002 [Internet]. 2002 [cited 2021 January 8]. Available from: <http://www.montana.edu/cweinert/prq2k.html>
22. Tungmophon P. Social support, caregiving preparedness and stress among mothers of autistic children [Master's thesis]. Chiang Mai: Chiang Mai University; 2008. (in Thai).
23. Changpradub A. Factors affecting on interpersonal relationship between students and their peer group of the third level, secondary grades 1-3 student of Inburi school in Inburi District, Singburi Province [Master's thesis]. Srinakharinwirot University; 2007. (in Thai).
24. Thitipanichayangkoon T. Some factors affecting emotional stability and adversity quotient of Matthayomsuksa III students in Bangkok Educational service area III [Master's thesis]. Srinakharinwirot University; 2007. (in Thai).
25. Pongpetra S. Factors affecting on interpersonal relationship with friends of the fourth level, secondary grades 4-6 students at Sarasas Ektra School in Yannawa District, Bangkok [Master's thesis]. Srinakharinwirot University; 2010. (in Thai).
26. Doane AN, Kelley ML, Chiang ES, Padilla MA. Development of the cyberbullying experiences survey. *Emerging Adulthood* 2013;1(3):207-18.
27. Phaowiriya H, Boonnate N, Dallas CJ, Suppaseemanont W. Cyberbullying behavior and cybervictimization among nursing students. *Nursing J* 2021;48(1):159-73. (in Thai).
28. Sanga S, Yapang P, Chanthon T. Cyber bullying behavior of senior secondary school students in Muang District, Lumphun Province. *The 13th National and International Sripatum University Conference*; 2018 Dec 20; 2018. p.1953-64. (in Thai).

29. Amaraphibal A. Cyber-bullying victimization among youths: risk factor, mental health impacts and reporting to the third person. *Research Methodology & Cognitive Science* 2016;14(1):59-73. (in Thai).
30. Kerim K, Mustafa O, Subhan E, Duygu GE, Songul Y, Dilvin E, et al. Determination of the level of being cyber bully/victim of eighth grade students of elementary schools. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2015;176(2015):846-53.
31. Pornnoppadol C. Behavior use internet not safe in Thai children: Cyberbullying [Internet]. 2019 [cited 2020 Feb 8]. Available from: <https://today.line.me/th/v2/article/aEOgPO>
32. Nantasen P, Prasertsin U. Internet addiction behavior and depression: causes, factors, and prevention guidelines. *J of Health and Nursing Research* 2020;36(3):293-303. (in Thai).
33. Pokpong S, Musikaphan W. Factors affecting attitudes and behavior violence and cyberbullying among youth in Thai [Master's thesis]. Bangkok: Mahidol University; 2009. (in Thai).
34. Jandee P, Vatanasin D, Hengudomsub P. Factors influencing depression among secondary school students in extended educational opportunity schools. *J of Health and Nursing Research* 2021;37(1):252-65. (in Thai).